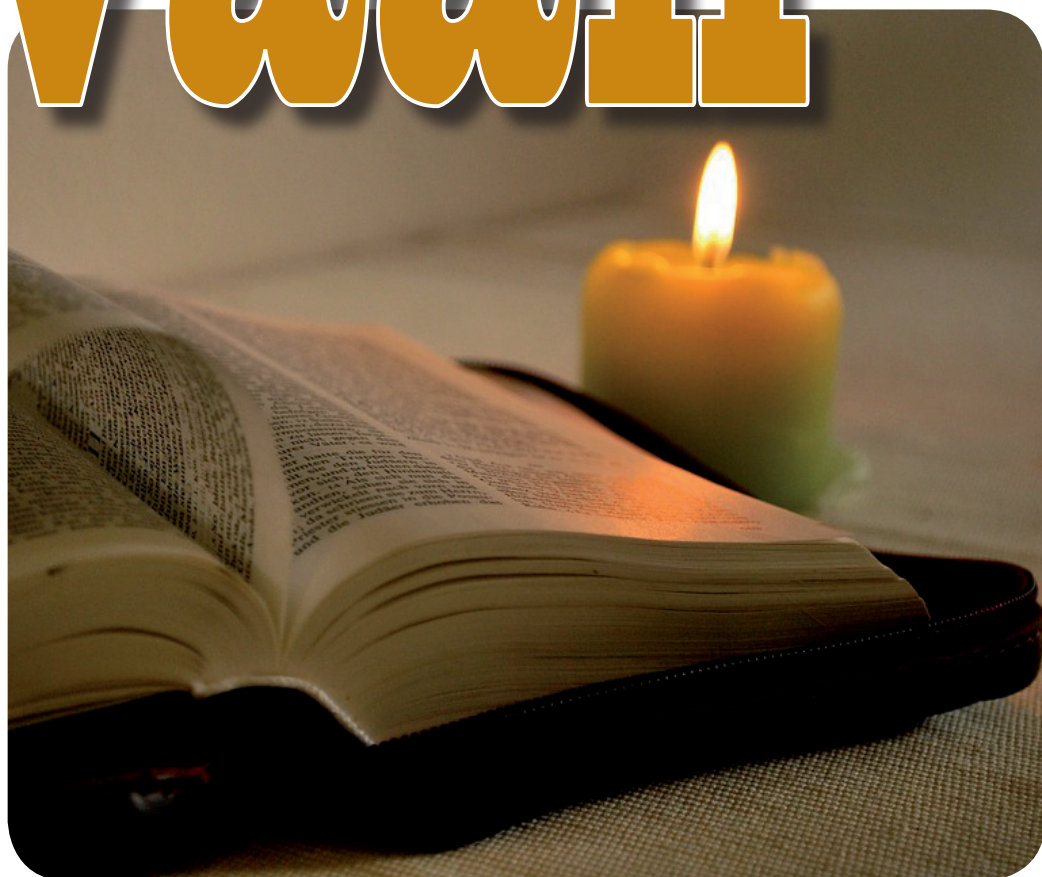

Vaan

Orgaan van de Bond van
Hervormde Mannenverenigingen op Gereformeerde Grondslag

- Magnificat blz. 3
- Het Messiaanse Rijk blz. 4
- Afscheidsgebed blz. 7
- Mannenthemadagen 2020 blz. 11

Ds. J.H. Lammers

• *Van de voorzitter*

Zeven bonden beraad

Twee maal jaar vergaderen de zeven bonden van de hervormd gereformeerde beweging in de Protestantse Kerk in Nederland. De vergaderingen worden als regel gehouden in Driebergen. Van elk bestuur zijn er twee vertegenwoordigers. Of het nu over het werk van de vrouwen of de mannen gaat, over de kinderen en de jongeren, over evangelisatiewerk en zendingswerk, over zaken die in de Gereformeerde Bond actueel zijn, we leren van elkaar en we houden elkaar op de hoogte. Mooi dat deze ontmoetingen er zijn.

Allerlei activiteiten

Bent u op de hoogte van de mannenthemadagen en de conferenties voor jongvolwassenen? Het zijn een paar voorbeelden van activiteiten naast de avonden van de mannenverenigingen. Wijst u elkaar en anderen erop? Voor informatie is de website van de Mannenbond te raadplegen.

Nijkerk

Sinds 19 november wonen mijn vrouw en ik in Nijkerk. Op 1 december nam ik afscheid van wijkgemeente Drievliet-Oostendam in Ridderkerk, waar ik ruim elf jaren met vreugde heb gewerkt. Vanaf zondag 8 december dien ik de hervormde gemeente van Nijkerk, in het bijzonder wijkgemeente 1. We weten ons door de Heere gezonden. We zien uit naar een goede tijd in deze gemeente. Voordeel van deze verandering is dat ik dichterbij het bondsbureau in Nijkerk woon, waar de vergaderingen van ons hoofdbestuur worden gehouden. Ook wonen we nu als hoofdbestuurleden meer verspreid over het land.

Kerstfeest en jaarwisseling

Mede namens de andere hoofdbestuurleden wens ik u goede kerstdagen en een gezegend 2020 toe. Ons gebed is dat u bij het verder gaan van de tijd leven mag uit dit geheim: 'Want de Zoon des mensen is gekomen om te zoeken en zalig te maken wat verloren is (Lukas 19:10).'

• De kopij voor het januari-nummer moet vóór 20 december bij de drukker (info@boutdruk.nl) aanwezig zijn.

• *in dit nummer*

Van de voorzitter.....	2
Meditatie	3
Bijbelstudie o.t.....	4
Bijbelstudie n.t.....	7
Mannenthemadagen 2020	11
Organisatienieuws.....	13
Overlijdensberichten.....	13
Colofon.....	14
Inhoudsopgave 2019.....	15

Adres administratie:

Hervormd Bonds bureau, Beatrixstraat 20a,
3862 DB Nijkerk • T 033 - 2456699

Email: bonds bureau@solconmail.nl

Bankrek.nr. NL08RABO0377871559

t.n.v. Herv. Mannenbond op G.G. te Nijkerk

Openingstijden Hervormd Bonds bureau:

Maandag t/m donderdag van 8.30-11.30 uur.

Vrijdag gesloten.

Magnificat

En Maria zei: Mijn ziel maakt de Heere groot...

Lukas 1: 46a

Daar staat Maria in het huis van Zacharias en Elisabeth. Ze zingt haar lofzang. Het Magnificat, zegt de Latijnse vertaling. Maria gaat zeggen hoe magnifiek God is. Ze zegt dat! Ze staat niet luid te roepen, zoals Elisabeth even geleden. Nee, ze zegt het uit. Zorgvuldig kiest ze haar woorden. Weloverwogen rijgt ze de zinnen aaneen.

Revolutionair lied

Een lied vol pit en passie. Het is allerminst een zoet wiegelied of dromerig kinderlied. 'Het is het oudste adventslied. Het is ook het hartstochtelijkste, wildste. Je zou haast zeggen, het meest revolutionaire adventslied, dat ooit gezongen is (Bonhoeffer)'. In dappere deemoed zegt ze de woorden uit. Het leven is knap ingewikkeld geworden voor Maria. Ze leeft met een geheim dat velen niet geloven zullen. Zelfs de man met wie ze in ondertrouw is, gelooft het niet zomaar. Politiek gezien is er ook weinig perspectief. Rome zit stevig in het zadel. Jeruzalem is opgeslokt. Het huis van David verworden tot een verlopen adellijke familie.

Bijbeltrouw

Juist nu kruipt Maria weg in de woorden van God. Dat staat ons altijd te doen wanneer ons leven ingewikkeld geworden is. De Woorden van de Bijbel hebben juist dan zoveel kracht. Maria weet dat. Ze identificeert zich met Hanna. Ze kent de lofzang van deze moeder uit Israël wel. Ze is de Bijbelverhalen niet vergeten. De profetenlezingen in de synagoge heeft ze in haar hart bewaard. De woorden past Maria toe

op zichzelf. Het lied van Maria is niet origineel. Dat hoeft ook niet. Ze zingt dat wat haar is overgedragen, een traditioneel lied. Ze gaat er creatief mee om. Maar het thema van het lied is hetzelfde. Het gaat over God. 'Hij vernedert, Hij verhoogt. Hij maakt dood, Hij maakt levend. Hij verheft uit het vuil'. Maria zingt boven zichzelf uit. Over haar God Die doorzet. Over haar Zaligmaker Die Zijn plan zal uitvoeren.

Coupletten

In het eerste couplet van haar lofzang begint Maria intiem en innig te zingen (vers 46-49). Haar woorden klinken heel persoonlijk: 'Mijn ziel, mijn geest, mijn Zaligmaker, mij zaligspreken'. In het tweede couplet klinken de woorden wilder en onstuimiger en is het perspectief wijds en groots (vers 50-55). Het geheel zou je kunnen samenvatten in twee woorden: grootheid en barmhartigheid. Het ene couplet staat immers ingeklemd tussen dat woord *groot* en het andere couplet tussen het woord *barmhartigheid*. 'Mijn ziel maakt de Heere *groot* (vers 46)'. Waarom eigenlijk? 'Want Hij Die machtig is, heeft *grote* dingen aan mij gedaan (vers 49)'. Maria kan er niet over uit. God heeft naar haar omgezien. De Allerhoogste kiest het allerlaagste uit om Zijn belofte te vervullen. Hij toont Zijn barmhartigheid. Aan wie eigenlijk? 'Zijn *barmhartigheid* is van geslacht tot geslacht (vers 50)'. God heeft het opgenomen voor Israël. Hoe dan? 'Door aan Zijn *barmhartigheid* te denken (vers 54)'. De God van Maria heeft een warm hart voor Zijn volk.

Omkering

De Barmhartige keert namelijk alles om in deze wereld. Hij schift en scheidt onder Israël en de volkeren. Kijk maar wat Hij doet. Tot negen keer toe zegt Maria wat de Barmhartige heeft gedaan. ‘*Hij heeft* grote dingen gedaan, *Hij heeft* een krachtig werk gedaan, *Hij heeft* hoogmoedigen in hun hartstochten uiteengedreven...’ God keert alles om. In heel het evangelie van Lukas wordt dit zichtbaar gemaakt. Jezus komt voor de nederigen. ‘Wie zichzelf verhoogd, vernedert Hij, wie zichzelf vernedert, verhoogt Hij’. Zo is God. Zo maakt Hij Zich bekend in Christus Jezus.

Theofilus

Hoe zou hooggeachte Theofilus nu op dit wilde adventslied gereageerd hebben? Zal

het hem geïrriteerd hebben? Zal hij er blij van geworden zijn? Ik weet het niet. Beter is het om te vragen: Hoe reageer ik nu op dit adventslied? Val ik hier nu voor? Of loop ik er liever voor weg? ‘Ieder die alleen omhoog wil, diens levensweg zal afschuwelijk eindigen. God laat niet met Zich spotten. Hij laat dat niet ongestraft over Zijn kant gaan. Dat is de ernst van dit lied (Bonhoeffer)’. Deze adventstijd wil mij leren om steeds dieper af te dalen in kleinheid en onaanzienlijkheid. Deze lofzang zegt mij dat ik bevrijd moet worden van al mijn hoge gedachten over mezelf. Wil mijn levensweg een weg naar God zijn, dan moet ik niet omhoog, maar de diepten in. Om met Maria in dappere deemoed te kunnen zingen: ‘Mijn ziel maakt de Heere groot...’

Dr. A.J. van den Herik

• *Bijbelstudie o.t.*

Het Messiaanse Rijk

deel 7

Jesaja 11

Licht en donker

Wie de schilderijen van Rembrandt bekijkt, wordt als vanzelf getroffen door de sterke afwisseling van donkere en heel lichte stukken. Deze techniek, *clair-obscur* genoemd, maakt het mogelijk het eigenlijke onderwerp van het schilderij te benadrukken. Tegenover de donkere achtergrond steken de lichte delen sterk af en trekken zo de aandacht naar zich toe. De beroemde Nachtwacht is een prachtig voorbeeld van deze techniek. Je zou bijna zeggen dat Rembrandt deze kunst afgekeken heeft van de profeet Jesaja. In de hoofdstukken die we tot nu toe behandelden, zagen we dat de lichtende toekomst die

Jesaja profeteert, in sterk contrast staat met het donkere en zondige heden. In het hoofdstuk dat nu aan de orde komt, is dat ook het geval. Juist in contrast met het menselijk falen, schittert Gods ontferming en genade.

Net als Assyriërs

De tekst van Jesaja 11 is ons heel bekend. Wellicht hebben we delen ervan als kind opgezegd tijdens een kerstfeestviering, bijvoorbeeld vers 1 over het Twijgje (Rijsje) uit de afgehouwen stronk van Isäi. Het is een van de bekendste beloften over de komende Messias. De achtergrond van deze belofte is echter

minder rooskleurig. Van de prachtige boom die het huis van David symboliseerde, is alleen nog maar een afgeknotte stam over. De rest is omgehakt.

De beeldspraak van omgehakte bomen komen we ook tegen in Jesaja 10:33-34. Het gaat hier over de vernedering van de hoogmoedige koning van Assyrië. Deze koning voelt zich zo sterk en krachtig als een woudeus (vers 33); niemand kan hem iets maken (zie ook 10:13-14). God breekt echter zijn hoogmoed. De Assyrische legers worden voor Jeruzalem door God vernietigd (zie 2 Koningen 19). Ook in Jesaja 11:1 speelt Gods oordeel een belangrijke rol. God straft niet alleen de heidenen, maar ook Zijn eigen volk. Israël is immers net zo hoogmoedig als de Assyriërs. De ondergang van het huis van David vindt plaats als jaren later (in 586 voor Christus) de Babylonische legers Jeruzalem innemen en het volk in ballingschap voeren.

Trouw

De afgeknotte stam van Davids geslacht rot echter niet weg, maar begint opnieuw uit te botten. Er komt een twijgje uit groeien. Een loot uit zijn wortels schiet omhoog. De lijn van David stopt niet met de ballingschap, maar gaat door. Uiteindelijk komt de grote Zoon van David. Het geslachtsregister van Mattheüs 1:1-17 laat dat zien. Hierin schittert Gods genade en trouw. De HEERE komt de belofte na die Hij eens aan David gaf. Davids geslacht zal voor altijd de koningskroon dragen (2 Samuël 7). Dit gaat in vervulling als de grote Zoon van David komt, Die over het huis van Jakob Koning is tot in eeuwigheid (Lucas 1:32-33).

Geest

Al eerder heeft Jesaja over de Messias gespro-

ken (zie bijvoorbeeld 7:14), maar nu vertelt hij hoe de Geest de Messias toerust voor Zijn taak. De Geest schenkt vaardigheden die nodig zijn om op een verstandige manier te regeren. In drie woordparen wordt dit nader uitgewerkt. Het eerste woordpaar is 'wijsheid en inzicht'. Wijsheid is de gave om te leven zoals God wil. Inzicht is het vermogen om moeilijke problemen te doorzien. Het tweede woordpaar is 'raad en sterkte'. Het wijst op de gave om goede beslissingen te nemen en doortastend op te treden. Het derde woordpaar 'kennis en vreze des HEEREN' wijst op de bron waaruit de gaven voortkomen: het kennen en dienen van de HEERE.

De Messias zal Zich door de Heilige Geest laten leiden. Hij is helemaal op God en Zijn eer gericht. Hoe anders is Hij dan de Assyrische koning die prat gaat op eigen macht (10:13-14). Maar Hij verschilt ook van de andere nakomelingen van David. Sommigen waren wijs (zoals Salomo), maar stelden toch teleur (1 Koningen 3:5-17 en 11:1-13). Tegen de donkere achtergrond van aardse koningen steekt de grootheid van Deze Koning helder af.

Concreet

Wat deze gaven van de Heilige Geest concreet betekenen, wordt in vers 3-5 duidelijk gemaakt. Eerst wordt nog eens gezegd dat Zijn 'ruiken' (dat wil zeggen: Zijn verlangen) het vrezen van God is. Dit wordt weerspiegeld in wat Hij doet. De Messias lijkt op Zijn hemelse Vader. Net als Hij oordeelt Hij niet naar willekeur: Hij gaat niet uitsluitend af op wat Hij hoort of ziet (buitenkant en geruchten), maar kijkt naar iemands diepste intenties. Hij zal armen helpen en recht doen aan zachtmoedigen. Zo vaak hebben in corrupte landen armen het veel zwaarder dan rijken. Dit zal in het Rijk van de Messias heel anders

zijn. Juist de verdrukten en de mensen die zichzelf niet kunnen helpen maar op God hopen (de 'zachtmoedigen') mogen op Zijn rechtvaardigheid rekenen. Deze woorden herinneren aan de beschrijving van de rechtvaardige koning in Psalm 72 (zie vers 12-14) en herinneren ons ook aan de zaligsprekingen in de Bergrede. Tegen de hoogmoedigen zal de Messias echter streng optreden. Hij zal de aarde met Zijn woorden veroordelen en de goddelozen doden (vers 4b). In vers 5 wordt nog eens onderstreept dat gerechtigheid en waarheid Hem zullen kenmerken. Deze twee eigenschappen vormen Zijn gordel, een kledingstuk dat voor de Israëlieten heel belangrijk is en nauw met het lichaam verbonden is (zie bijvoorbeeld Jeremia 13:1-11). De Messias is van geen enkele ongerechtigheid te beschuldigen.

Rijk van vrede

In Jesaja 9:5 is al vermeld dat Deze Koning een Vrededorst zal zijn. Nu wordt beschreven hoe die vrede eruit zal zien. In het dierenrijk is iedere strijd verdreven. Een lam zal zonder gevaar bij een wolf kunnen zijn, een luipaard bij een geitenbok en een leeuw bij een kalf, terwijl een jongetje toezicht houdt. Een koe en een berin zullen samen weiden en hun jongen bij elkaar neerleggen. Een leeuw zal geen vlees meer eten maar stro, net als een rund. Slangen zullen niet meer giftig zijn. Daarom kan een baby rustig bij het hol van een adder liggen en kan een peuter zijn handje steken in het nest van een gifslang. Nergens is er meer leed. Want God zal vanuit Sion ('Zijn heilige berg') regeren en de hele aarde zal vol zijn van de kennis van God, net zoals een zee zo vol is van water dat je de bodem niet meer ziet (zie ook 6:3). Het paradijs keert terug.

Deze toekomst is niet alleen voor Israël bestemd. De Messias is er ook voor de volken. Hij wordt in vers 10 'de Wortel van Isai' genoemd. Hij is niet slechts als een Twijgje dat uit het geslacht van Isai opkomt (vers 1), maar hij gaat ook aan dat geslacht vooraf. Hij is zelfs de eigenlijke reden dat het geslacht van Isai bestaat. In Openbaring 22:16 past de Heere Jezus deze benamingen toe op Zichzelf. Naar Hem komen de volken, zoals je naar een verzamelpunt (banier) gaat. En heerlijk is de plek waar Hij in alle rust woont!

Jesaja schildert een prachtig visioen. In Jesaja 65:17-25 zal hij het in soortgelijke woorden herhalen. De profeet wijst ons op de nieuwe hemel en de nieuwe aarde die God eens zal geven (Openbaring 21:1-22:5). De Joodse geleerde Maimonides (12^e eeuw) vatte de vrede onder de dieren op als een belofte dat alle vijandschap onder de mensen verdwijnen zal. Zelfs de gevaarlijkste vijanden (gesymboliseerd door wolf, leeuw, berin en adder) zullen tot vrienden worden en in vrede met anderen leven. In ieder geval wijst vers 10 op de volkeren die voor de Heere Jezus zullen knielen en bij Hem rust en vrede zullen vinden.

Herstel van Israël

Vers 11-16 beschrijft de heerlijkheid van Israël. God zal Zijn volk uit ballingschap naar huis brengen, waar ze op dat moment ook verkeren (11b-12). Hij zal hen verzamelen zoals een koning zijn leger rond zijn banier verzamelt en zal hen terugbrengen in het land Israël. Dan zal de onderlinge rivaliteit tussen Juda (het Tweestammenrijk) en Efraïm (het Tienstammenrijk) verdwijnen (vers 13). In plaats van hun aandacht op elkaar te richten, zullen zij de omliggende vij-

anden (Filistijnen, Moabieten, Edomieten en Ammonieten) aan zich onderwerpen (vers 14). Geen enkele barrière zal het terugkerende volk kunnen tegenhouden. Zoals de HEERE vroeger de Schelfzee drooglegde zodat het volk erdoor kon, zo zal Hij in de toekomst Zijn volk door de Eufraat leiden. Net zoals ze voorheen uit Egypte kwamen, zullen ze nu uit Assyrië terugkeren (vers 15-16). Deze prachtige beelden laten ons zien dat God ondanks alles Zijn volk Israël niet vergeten is, maar Zich uiteindelijk over hen ontfermt, zie Romeinen 11:25-32.

Vragen

1. Jesaja vergelijkt het koningshuis van David met een afgeknotte boom. Wat is de betekenis van deze beeldspraak? Welke boodschap heeft vers 1 voor ons persoonlijk?
2. De Heilige Geest rust de Messias toe tot Zijn werk. Daarom daalt de Heilige Geest bij de doop in de Jordaan op Jezus neer (Mattheüs 3:13-17).
  - a. Bespreek aan de hand van de drie woordparen (vers 2) welke gaven de Heere Jezus krijgt.
  - b. Wat betekenen deze gaven van Christus voor u persoonlijk?

- c. In hoeverre en op welke manier kunnen gelovigen in de gave van de Heilige Geest delen (1 Korinthe 12:1-11)?
3. De Messiaanse Koning zal Zich over armen en ellendigen ontfermen. Lees met elkaar de Zaligsprekingen (Mattheüs 5:1-12) en typeer eens wie het bijzondere voorwerp van Gods ontferming zijn. Wat kenmerkt hen? Lijken wij op degenen die hier zalig gesproken worden?
4. De Messias zal een rijk van vrede brengen. Het paradijs keert terug. Wat spreekt u in deze beschrijving het meest aan? Hoe en wanneer gaan deze beloften in vervulling?
5. Wat is volgens vers 12-16 de betekenis van de Messias voor Israël en de volkeren? Wat houdt dit in voor onze roeping ten aanzien van Israël en de volkeren?

Zingen

Psalm 22: 13 en 14

Psalm 27: 6

Psalm 72: 2, 4, 7 en 10

Psalm 119: 3

Lofzang van Maria vers 4 en 5

Lofzang van Zacharias vers 1 en 5

Ds. J. van Dijk

• *Bijbelstudie n. t.*

Afscheidsgebed

Johannes 17

Intro

Ik hoorde van een vader in de terminale fase van zijn leven. Wat deed hij? Hij liet zijn kinderen en kleinkinderen roepen, want hij wilde afscheid van hen nemen. Toen ze er allemaal waren, vertelde hij het een en ander over Gods genade in zijn leven. Ook riep hij hen op om

bij de Heere en Zijn dienst te blijven. Als laatste deed hij zelf een gebed voor hen allemaal. Eén van de kinderen zei: 'dat vergeet ik nooit meer, dat hij door zo'n hartstochtelijk gebed afscheid van ons nam, mijn vader liet ons nog één keer in zijn hart kijken'.

vers 1-8

Boven dit hoofdstuk staat: het hogepriesterlijk gebed. Het is het gebed dat de Heere Jezus uitspreekt vlak voor Zijn lijden en sterven. Hij laat ons in Zijn hart kijken. Hij bidt allereerst voor Zichzelf: Hij beveelt Zich aan bij Zijn Vader en zegt dat het uur voor Hem gekomen is. Daar klinkt overgave in door: de Heere Jezus is bereid om Zijn levenswerk af te maken. Wat is Zijn levenswerk? De Vader verheerlijken. 'Doxa' staat er: dat betekent glorie, eer geven, gewicht geven. Hoe verheerlijkt de Heere Jezus de Vader? Door het kruis. Waarom door het kruis? Daar is te zien Wie God is: Zijn rechtvaardigheid en Zijn liefde komen daar samen. Hoe? Rechtvaardig is God dat Hij de zonde straft. Liefde is God dat Hij dat oplost met Zijn eigen Zoon, de Heere Jezus Christus. Het doel? Om mensen het eeuwige leven te geven, zodat ze wedergeboren worden en een geloofsrelatie met de Heere Jezus ontvangen en door Hém ook met Zijn Vader verbonden worden (vers 3 en 8). Daar geven de gelovigen de Vader de eer van, want Hij heeft de Heere Jezus, Zijn Zoon, daarvoor gezonden naar deze wereld (vs. 7). Vervolgens vraagt de Heere Jezus of de Vader ook Hém Zelf verheerlijkt. Op welke manier? De Heere Jezus heeft toen Hij naar de aarde kwam de heerlijkheid van Zijn Vader prijs gegeven: Hij werd Dienstknecht en gaf Zijn leven als offer tot verzoening van zonden en schuld. Nu Hij Zijn levenswerk volbracht heeft, bidt Hij dat Hij nà kruis en opstanding de heerlijkheid van Zijn Vader terugkrijgt. Als tweede bidt de Heere Jezus voor de mensen, die de Vader aan Hem gegeven heeft (vs. 2 en 6). 'Gegeven heeft', wat betekent dat? Dat de Vader

in Zijn verkiezende liefde mensen gegeven heeft aan de Heere Jezus: Hij zal het offer van Zijn leven niet tevergeefs geven, want Hij weet voor wie Hij Zijn leven geeft. Waar zijn deze gegevenen van de Vader aan te herkennen? Kijk naar de discipelen: de Heere Jezus roept ze, ze horen de woorden van het eeuwige leven, die Hij tot hen sprak en nemen ze aan door dát geloof, dat de Heilige Geest in hen werkt. Aannemen betekent: het Woord in acht nemen, erkennen en geloven (vs. 6 en 8)!

vers 9-19

In deze verzen bidt de Heere Jezus speciaal voor Zijn discipelen en niet voor de wereld. De wereld betekent in het Johannesevangelie: de mensen in de wereld, die niet in Hem geloven. Waarom bidt de Heere Jezus alleen voor Zijn discipelen? Hij is in hen verheerlijkt (vs. 10). In hen betekent: de trekken van de Heere Jezus, Die beled dat Hij van de Vader gezonden was, waren in hen te zien. Hoe? Zij beleden dat Hij de Zoon van God was en van de Vader in de wereld gezonden was, zij geloofden Zijn Woord en beloften en volgden Hem. Waarom bidt de Heere Jezus juist nú voor hen? Hij gaat naar de Vader toe en zij moeten verder in de wereld. Dat zal niet makkelijk voor hen zijn, want de wereld haat hen. Hoe komt dat? Zij hebben een Woord voor de wereld. Maar dat neemt de wereld hen echter niet in dank af. Waar bidt de Heere Jezus om voor hen? Om bewaring (vs. 10, 12, 15). De reden? Aangrijpend dat de Heere Jezus het voorbeeld van Judas noemt: de zoon van het verderf is verloren gegaan (vs. 12). Daarin zien we dat de Schrift vervuld wordt, staat er. Welke Schrift? Lees Psalm 41 vers 10:

‘zelfs de man met wie ik in vrede leefde, op wie ik vertrouwde, die mijn brood at, heeft mij hard nagegrapt’. Wat betekent dat? Zoals David iemand in zijn naaste omgeving had, die hem afviel, zo had de Heere Jezus dat ook: Judas. Judas deed alsof hij één was met de discipelgroep rond Jezus, maar was het niet. Daarom vraagt de Heere Jezus aan Zijn Vader om bewaring van Zijn discipelen ‘in Uw Naam’. Welke Naam? In Johannes 17 gebruikt de Heere Jezus verschillende keren de naam Vader: bewaar ze in Uw Vadernaam, houdt U ze vast en verzorgt U ze helemaal zoals een vader voor zijn kinderen zorgt, opdat ze niet verloren gaan. Ook bidt de Heere Jezus om hun heiliging (vs. 17). Dat betekent: om hun toewijding en opoffering voor Hem in de wereld. Toewijding heeft te maken met de liefde voor de Heere: in het dagelijks leven putten uit Gods Woord als de waarheid van Christus, luisteren naar Zijn geboden, de geboden in praktijk brengen, de missie die de Heere Jezus als opdracht geeft uitvoeren. En de Bron van hun heiliging? Dat is de heiliging van Christus (vs. 19). Daarmee wordt bedoeld de toewijding van Christus aan Zijn Vader en Zijn offerbereidheid. De discipelen hebben niets van zichzelf, ook hun heiliging niet. Maar alles ontvangen zij door het geloof in Christus: Zijn heiliging is hun heiliging. Zó kunnen ze getuigen zijn van Christus in de wereld!

vers 20-26

Wat de Heere Jezus in Zijn gebed vraagt voor de discipelen, vraagt Hij voor alle gelovigen (vs. 20): er vormt zich rond de boodschap van de discipelen een gemeente van Christus in deze wereld. Wat vraagt de Heere Jezus voor haar? Dat zij één zijn. Waar komt die eenheid in tot uiting? Kijk naar het woord

‘heerlijkheid’. Dat is de heerlijkheid van Jezus’ verlossingswerk, wat tot eer en glorie van de Vader is. Nu bidt de Heere Jezus dat alle gelovigen één zijn in het doel vanwege Zijn verlossingswerk: om de Vader te eren. In Ons, zegt de Heere Jezus, dat betekent: in gemeenschap met Ons. Waarom? Dat is de heerlijkheid van de gemeente van Christus: zij eren de Vader door te delen in Jezus’ verlossingswerk, zij kennen allen één en hetzelfde geloof in Hem, weten allen van een breuk met het oude leven dat zij zonder Christus geleid hebben, ontvangen een nieuwe relatie van toewijding aan Hem door Zijn Woord en Geest, getuigen ervan met woorden en laten dat zien door hun manier van leven.

Volmaakt één zijn, bidt de Heere Jezus (vs. 23). Volmaakt betekent: volbrengen, tot het doel brengen. Dat wil zeggen: dat zij het doel om één te zijn in gemeenschap met de Vader en de Heere Jezus volbrengen zullen. Waarom? Als een getuigenis dat de wereld zal geloven dat Jezus Christus door Zijn Vader gezonden is. Dat houdt dit in: als mensen tot bekering en geloof in Jezus Christus komen, dan zet dat de wereld aan het denken en de bedoeling is dat ze ook overtuigd worden dat Jezus Christus gezonden is van God in de wereld. Dat ze door Gods genade bij de gemeente van Christus toegevoegd worden en Hem ook gaan belijden als hun Heere en hun God.

Tenslotte lezen we over de laatste wens van de Heere Jezus: opdat allen die in Hem geloven, bij Hem zullen zijn. Waar? In Zijn eeuwige heerlijkheid en glorie. Waarom? Opdat zij dan zullen zien, wat hier op aarde lang niet altijd zichtbaar is, maar waar we wel naar verlangen: de volkomen glorie en heerlijkheid van Christus.

Lijnen naar ons leven

1. De uitdrukking 'het eeuwige leven' kan misverstand oproepen. We denken meestal aan het leven *nà* dit leven: aan de eeuwigheid. Dan begint het eeuwige leven. Toch moeten we het juist op dit leven betrekken. Het eeuwige leven begint waar we de Heere Jezus lief krijgen en ons tot Hem bekeren. We zouden kunnen zeggen: het eeuwige leven heeft met de kwaliteit van ons leven te maken. Hoe zo? Ons oude leven is van slechte kwaliteit: het is gericht op onszelf, egoïsme is ons hot item en God vervult hoogstens een bijrol, maar niet de hoofdrol. Dat verandert compleet waar God in hart en leven ingrijpt: wie gelooft in de Heere Jezus, krijgt een nieuw leven met een *à*ndere kwaliteit. Welke kwaliteit? Het eeuwige leven is gericht op het liefhebben van de Vader, op het steunen op het offer van de Heere Jezus Christus, op het geleid worden en toegewijd leven door de Heilige Geest. Dat eeuwige leven stopt niet bij de dood, maar gaat ook door de dood hen verder. In Johannes 11 vers 25 en 26 zegt de Heere Jezus: 'Ik ben de Opstanding en het leven wie in Mij gelooft, zal leven, ook al was hij gestorven, en een ieder die leeft en in Mij gelooft, zal niet sterven in eeuwigheid'. Het eeuwige leven is van eeuwige duurzame kwaliteit! Geloof u dat?

2. Dat de Heere Jezus bidt voor de gelovigen in de wereld is een grote troost. Waarom? De wereld staat vijandig tegenover God. Hoe dat komt? De Heere Jezus noemt in Zijn gebed: 'de boze'. Dat is de duivel, die de wereld ophitst tegen God en tegen alles wat met God en de dienst van God te maken heeft. Ook in ons land, in de kerk en in ons eigen hart gebeurt dat. Waarom haat de wereld de gelovigen? Omdat het Woord van Christus,

dat zij doorgeven en voorleven de wereld veroordeelt: zoals de wereld leeft, leeft ze een verloren leven. Wie wil dat gezegd zijn? Ondanks die tegenstand *tóch* met de missie van de redding en behoud door het geloof in Christus blijven doorgaan in de wereld. Waarom? Dat gebruikt de Heilige Geest om mensen in de wereld te overtuigen van zonde en oordeel en om ze te trekken naar de Heere Jezus Christus, opdat ze behouden worden. De bron ervan? De voorbede van Christus, opdat Zijn kinderen aan Hem gelijkvormig worden en het beeld van Christus in ons zichtbaar wordt. Is dat ons diepste verlangen: Heere Jezus, maak mij aan Uw beeld gelijkvormig, dat Uw trekken in mij zichtbaar zijn en worden?

3. De eenheid waar de Heere Jezus om bidt, roept twee dingen op: 1) Het is een wonder dat de Heere Jezus van mensen uit verschillende culturen, met verschillende achtergronden, hoog ontwikkeld, anders begaafd, mensen die rijk zijn of die in armoede leven, kinderen, jongeren en ouderen, christelijk opgevoed en niet christelijk opgevoed, een gemeente maakt die *één* van hart en *één* van ziel is voor Hem en gericht op Zijn Koninkrijk. Heerlijk is die geloofsrelatie die mij aan het volk van Christus bindt: wat zij vertellen over de liefde en genade van Christus, daarmee vertolken ze wat er in mijn hart leeft. 2) Het is beschamend als we kijken naar de verscheurdheid van de kerk van Christus. Dat is nooit goed te praten. Vooral niet omdat Christus dit niet wil en wij hiermee tegen Zijn gebed om *één*-zijn ingaan. Ik weet ook wel dat niet alles *één* zijn in Christus is wat zich aandient. Dat moeten we toetsen aan de waarheid *én* eenheid, die in Jezus Christus is. Toch maakt een grote verlegenheid zich

van ons meester: besef dat ik hier schuld aan heb, doet pijn, maar hoe nu? In ieder geval dat we vragen dat de Heilige Geest u en mij leert bidden: 'Heere Jezus, als het om één zijn gaat, hoef ik niet naar anderen te wijzen, maar begin ermee bij mij'. Zoeken we het één zijn in Christus om Christus' wil?

Gespreksvragen

- 1) De glorie van God bestaat uit Zijn heilsplan dat God rechtvaardig is dat Hij de zonde straft, maar dat Hij uit liefde Zijn eigen Zoon daarvoor over gaf. Wat zegt dit over God? Wat zegt dit over ons? Wat betekent dit voor de verkondiging van Gods Woord en voor het geloofsleven?
- 2) De Heere Jezus spreekt over de discipelen die Hem van Zijn Vader gegeven zijn. Wanneer heeft de Vader ze aan Hem gegeven? Hoe is dat gebeurd? Hoe wisten de discipelen dat zelf? Hoe weten de gelovigen dat? Wat betekent dat voor ons?
- 3) De Heere Jezus geeft aan Zijn gemeente een opdracht: missionair zijn in de wereld. Wat betekent dat voor de gemeente en voor u persoonlijk? Hoe geven we daar invulling aan?
- 4) Waar komt de haat tegen het Evangelie vandaan in de wereld en in ons land vandaan? Waar komen we die haat tegen? Geef er concrete voorbeelden van. Hebt u er zelf ook mee te maken? Hoe kunnen we er mee omgaan?
- 5) Wat houdt de eenheid van de kerk van Christus wél in en wat houdt het niet in? Waar moeten we volgens het gebed van de Heere Jezus opletten als het om de echte eenheid gaat? Waarom is eenheid belangrijk? Is eenheid beleven met het hart voldoende of is dat volgens het gebed van Christus te weinig?
- 6) Welke lessen leren we van dit gebed van Christus?

Ds. J.M. Molenaar

● *Organisatienieuws*

Mannenthemadagen 2020

Ook in het nieuwe kalenderjaar worden er weer mannenthemadagen georganiseerd. Dit jaar hebben we gekozen voor het thema: 'Hel en Hemel: feit of fabel?'

Lezing I: 'Hel: feit of fabel?'

In de eerste lezing zouden we graag ingaan op de aangrijpende werkelijkheid van de hel. Deze lezing biedt Bijbeltheologische

en praktisch pastorale lijnen. Op dit moment blijkt uit allerlei onderzoeken onder kerkmensen dat de werkelijkheid van de hel wordt betwijfeld of zelfs ontkend. Hoe is dat zover gekomen? Heeft dat te maken met de tijd waarin wij leven? Hoe heeft de Vroege Kerk – in een heidense context – de werkelijkheid van de hel een plaats gegeven in haar belijden en geloven? Wat heeft het ons

te zeggen dat de Heere Jezus veelvuldig spreekt over de hel en dan met name tegenover zeer godsdienstige volksgenoten? Hebben wij de hel een plaats te geven in de prediking? Zo ja, hoe dan? (Wat heeft de preek van J. Edwards ons daarin te zeggen: ‘Zondaars in de handen van een toornend God.’). Hoe hebben wij de hel een plaats te geven in het evangelisatiewerk? Hoe hebben de apostelen dat gedaan en wat kunnen wij hiervan leren? Vragen waarop we in deze lezing graag Bijbelse antwoorden op ontvangen.

Lezing II: ‘Hemel: feit of fabel?’

In de tweede lezing gaan we in op de heerlijke werkelijkheid van de hemel. Ook deze lezing biedt Bijbel theologische en praktisch pastorale lijnen. Op dit moment leven er allerlei gedachten bij het hemelleven. De seculiere mens spreekt en zingt over een leven na dit leven, waarin de overledene een sterretje zou zijn geworden of anderszins. Wat zegt dit over de tijd waarin wij leven (terugkeer naar het oude heidendom)? Hoe heeft de Vroege Kerk – in een heidense context – de werkelijkheid van de hemel een plaats gegeven in haar belijden en geloven? Wie komen er volgens de Bijbel in de hemel? Is de hemel voor hen een eindstation of een wachtkamer? Wordt een gelovige na het sterven direct opgenomen in de hemel? Hoe te denken over een zogenaamde zielslaap? Hoe spreekt de Bijbel over de hemel in verhouding tot de nieuwe hemel en aarde die komt? Hoe volmaakt is de volmaaktheid in de hemel? Is in de hemel bekend dat deze werkelijkheid wacht op de totale vernieuwing (Openbaring 6: 9-10)? Is er herkenning in de hemel?

Hoe hebben wij in te gaan op rouwenden die hier troost uit putten? Zijn er gradaties in de hemel? Hebben wij de hemel een plaats te geven in de prediking? Zo ja, hoe dan? (Wat heeft de overdenking van het toekomstige leven – zoals Calvijn het verwoord - ons te zeggen?) Hoe hebben wij de hemel een plaats te geven in het evangelisatiewerk? Hoe hebben de apostelen dat gedaan en wat kunnen wij hiervan leren? Allerlei vragen die wij graag op deze dagen beantwoord zien.

Data en sprekers

Inmiddels zijn de data bekend en de sprekers hebben toegezegd een lezing te willen verzorgen. Zet u het vast in uw agenda.

Woerden (7 maart):

ds. G. Herwig uit Nunspeet en
ds. W.N. Middelkoop uit Harderwijk

Tholen (18 april):

ds. M.M. van Campen uit Goes en
ds. H. Peet uit Sliedrecht

’t Harde (25 april):

ds. B de Graaf uit Nunspeet en
ds. J.P. Nap uit Hoewelaken

Ridderkerk (12 september):

ds. M.M. van Campen uit Goes en
ds. W.N. Middelkoop uit Harderwijk

Veenendaal (14 november):

ds. B. de Graaf uit Nunspeet en
ds. M. Maas uit Dordrecht

We zien uit naar inspirerende
mannenthemadagen!

We hopen vele mannen te ontmoeten.

Organisatienieuws

Wijzigingen adresboekje 2015

De volgende wijzigingen in 'het Adresboekje' doorvoeren:

- 1) De 'Hervormde Mannenvereniging op G.G.' te Nunspeet (blz. 24) heeft een nieuwe secretaris: dhr. H.W. Westerink, Bremhoek 47, 8072 KC Nunspeet.
- 2) De MV 'Calvijn' te 't Harde (blz. 24) heeft een nieuwe voorzitter: dhr. W.H. Spaan, Kiezestraat 30, 8084 XZ 't Harde.
- 3) De MV 'Timotheüs' te Ridderkerk (Drievliet, blz. 33) heeft een nieuwe voorzitter: dhr. M. de Jong, Steur 64, 2986 SJ Ridderkerk.
- 4) Het adres van de voorzitter van de MV 'Eén door het Woord' te Lelystad (blz. 29) is veranderd

Overlijdensbericht

Welzalig is hij die de God van Jakob tot zijn hulp heeft, die zijn verwachting stelt op de HEERE, zijn God.

Psalm 146:5

Met droefheid hebben wij kennis genomen van het overlijden van onze trouwe en meelevende broeder

GERRIT TREUR

in de leeftijd van 75 jaar.

Wij wensen zijn echtgenote en verdere familie Gods vertroosting en onmisbare zegen toe in dit smartelijke verlies.

Bestuur en leden van
mannenvereniging 'Boaz'

Wilnis, 24 oktober 2019

in: dhr. G.J. van der Haar, Waterland 37, 8245 GG Lelystad.

Met vriendelijke dank voor uw medewerking,

Ds J van Dijk, secr

e-mail: ds.j.vandijk@hetnet.nl

Ds. Klok 25 jaar voorzitter

Op onze eerste vergadering van het jaar van de mannenvereniging 'De Heere is mijn Kracht' te Putten hebben wij in een gezellig samenzijn stilgestaan dat Ds. Klok 25 jaar onze voorzitter is. Tot zijn verrassing kwam ook de 2^e voorzitter van de Mannenbond Ds. Nap binnen. En werd Ds. Klok door Ds. Nap toegesproken en gelukgewenst met dit bijzondere jubileum waarin hij hem Gods zegen toewenste. Daarna kreeg hij het speldje van 25 jaar voorzitter opgespeld. Ook de 2^e voorzitter van onze mannenvereniging dhr. H. de Mots sprak hem nog toe en overhandigde een boekenbon. Hij dankte hem voor al het werk wat hij voor de vereniging heeft gedaan en sprak de wens uit dat Ds. Klok nog jaren voorzitter mag zijn van onze vereniging en dat is ook de wens van bestuur en leden.

Voor al onze activiteiten zie onze agenda
op www.hervormdemannenbond.nl

*Maar de HEER zal uitkomst geven
Hij, Die 's daags Zijn gunst gebied'.*

Op Zijn tijd heeft de Heere tot Zich
genomen ons lid

DICK MARCK

in de leeftijd van 81 jaar.

De Heere sterke zijn vrouw, kinderen
en kleinkinderen.

Bestuur en leden van de M.V.
'Onderzoekt de Schriften'

Nieuwerkerk aan den IJssel,
28 oktober 2019

En nu, wat verwacht ik, o Heere?

Mijn hoop, die is op U.

Psalm 39 vers 8 onberijmd

Op 7 november is in de leeftijd van
84 jaar uit dit leven weggenomen ons
trouwe lid

B.J.G. NIJHOF

De Heere vertrooste zijn vrouw, kinde-
ren, kleinkinderen en achterkleinkind.

Bestuur en leden van de
mannenver. 'Wees een Zegen'
te Oene

1e voorzitter: Ds. J.H. Lammers
Vlinderlaan 116, 3863 GK Nijkerk
T 033 2000592 • j.h.lammers@hetnet.nl

2e voorzitter: Ds. J.P. Nap
Havikshorst 11, 3871 JK Hoevelaken
T 033 2584004 • dsjpnap@hetnet.nl

1e secretaris: Ds. J. van Dijk
Dondersstraat 6, 2984 GR Ridderkerk
T 0180 398670 • ds.j.vandijk@hetnet.nl

2e secretaris: Dhr. C.D. Groenendijk
Koolmees 35, 2986 VB Ridderkerk
T 0180 423817 • c.d.groenendijk@hetnet.nl

1e penningmeester: Dhr. C. Oosterom
Jan van Aemstelstraat 7, 3411 XK Lopik
T 0348 551496 •
accountant.c.oosterom@planet.nl

2e penningmeester: Dhr. J. van Capelleveen
Valleistraat 60, 3901 RT Veenendaal
T 0318 516930 • jvancapelleveen@solcon.nl

Lid: Ds. E. de Mots (Redactie-adres)
Joh. Willem Frisostraat 38, 7462 GX Rijssen
T 0548 519549 • e.de.mots@solcon.nl

Lid: Ds. J.M. Molenaar (Themadagen)
Vossenakker 2, 6711 CZ Ede
T 0318 307748 •
ds.jmmolenaar@hervormdede.nl

Lid: Ds. A. Snoek (Verdiepingsconferentie 23+)
Kerkstraat 8, 4041 XB Kesteren
T 0488 723120 • asnoekvdm@solcon.nl

Overlijdensberichten:
J. Bout & Zn., Ceintuurbaan 32-34, 1271 BJ Huizen
E info@boutdruk.nl (o.v.v. Herv. Vaan)
Mutaties: Schriftelijk melden aan het Bondsbureau
Bestuurswijz. moeten naar de 1e secretaris

MEDITATIES:

Uitverkoren in Christus	
‘omdat Hij ons vóór de grondlegging van de wereld in Hem uitverkoren heeft (...), Hij heeft ons voorbestemd om als Zijn kinderen aangenomen te worden...’	
Efeze 1 : 4a en 5	j-3
Wit als sneeuw	
‘Al waren uw zonden als scharlaken, zij zullen wit worden als sneeuw’.	
Jesaja 1 : 18	f-3
In hun midden?!	
‘... ging Petrus in hun midden zitten...’	
‘... stond Jezus Zelf in hun midden...’	
Lukas 22 : 55b en 24 : 36b	m-3
Het is klaar!	
‘zei Hij: het is volbracht’	
Johannes 19 : 30a	a-3
Gods werk gaat door	
Jesaja 53 : 10	m/j-3
Geen tempel meer	
En ik zag geen tempel in haar...	
Openbaring 21 : 22a	j/a-3
Mag je genieten?	
‘Geniet op de dag van voorspoed van het goede...’	
Prediker 7 : 14a	s-3
De groeten van de Heilige Geest	
‘... en van de zeven Geesten die voor Zijn troon zijn...’	
Openbaring 1 : 4c	o-3
Hoe wilt u later herinnerd worden?	
Genesis 5 : 22-24.....	n-3
Magnificat	
En Maria zei: Mijn ziel maakt de Heere groot...	
Lukas 1 : 46a	d-3
BIJBELSTUDIE O.T.:	
Psalm 130	
God de Verbondsgod.....	j-4
Psalm 24	
God de Heilige.....	f-4

Psalm 103	
God de Vader	m-4
Jesaja 1	
Rechtszaak en oordeel.....	a-4
Jesaja 2	
Heerlijkheid van Jeruzalem en de Dag van de HEERE	m/j-5
Jesaja 5 : 1-24	
Het lied van de wijngaard	j/a-4
Jesaja 6	
Jesaja geroepen	s-4
Jesaja 7	
De belofte van Immanuël: vertrouwen op God of op mensen?	o-4
Jesaja 8 : 23-10 : 4	
Licht in de duisternis	n-5
Jesaja 11	
Het Messiaanse Rijk	d-4

BIJBELSTUDIE N.T.:

Jagen naar waarheid en reinheid	
2 Timotheüs 2 : 1-26.....	j-7
Vasthouden aan het Woord	
2 Timotheüs 3 : 1-4 : 5.....	f-7
De finish in zicht	
2 Timotheüs 4 : 6-22.....	m-7
De Wijsvinger	
Johannes 1 : 19-43.....	a-7
De Hoofdingang	
Johannes 3 : 1-21.....	a-8
De Wereldredder	
Johannes 4 : 4-30, 39-42	j/a-7
Een getuigenis	
Johannes 9.....	s-7
Dienstkleeding	
Johannes 13 : 1-17.....	o-7
Investeren	
Johannes 15 : 1-17.....	n-9
Afscheidsgebed	
Johannes 17.....	d-7

VAN DE VOORZITTER

j-2, f-2, m-2, a-2, m/j-2, j/a-2, s-2, o-2, n-2, d-2

WEB

Ontvangen en doorgeven f-13

'ONDER EEN VERGROOTGLAS':

Betrouwbare woorden j-11

Jezus heeft ons een voorbeeld nagelaten f-10

In de wereld zult u verdrukking hebben m-11

TER ZAKE:

Vader zijn in de Bijbel a-11

Vaderschap vandaag m/j-11

'Valkuilen voor een christen en zijn carrière' j/a-11

'Kansen voor een christen en zijn carrière' s-11

LEZING HUISHOUDELIJKE VERGADERING:

De moeilijkste zaligspreking (1) (Psalm 137:9) . m/j-14

De moeilijkste zaligspreking (2) (Psalm 137:9) s-13

VERSLAG HUISHOUDELIJKE VERGADERING:

Op zaterdag 6 april j/a-13

LEDENWERFACTIE

Kom en doe mee s-18

INFO

Toerustingsdag 2019 ..... o-11

GELOOFSLEVEN

Hoe men bidden moet! n-12

ORGANISATIENIEUWS:

Mannenvereniging 'Sola Scriptura' uit Sirjansland .j-14

Wijzigingen adresboekje 2015 .....j-15

Wijzigingen adresboekje 2015 .....f-17

Overleg besturen verenigingen met

Hoofdbestuur Mannenbond f-19

Uitnodiging Huishoudelijke Vergadering f-20

Jaarverslag 2018-2019 .....m-13

Exploitatie-rekening 2018 .....m-16

Mannenvereniging Rom. 12 : 16

te Benthuizen bestaat 50 jaar m-19

Wijzigingen adresboekje 2015 .....m-19

Uitnodiging Huishoudelijke Vergadering m-20

Financieel administratief medewerker a-16

Wijzigingen adresboekje 2015 ..... m/j-18

Mannenthemadag Midden-Nederland

(Veenendaal) m/j-19

Wijzigingen adresboekje 2015 .....j/a-16

Zomeravondbijeenkomst streek Nunspeet j/a-17

Mannenthemadag Midden-Nederland

(Veenendaal) j/a-17

Mannenthemadag Midden-Nederland

(Veenendaal) s-20

Uitnodiging Toerustingsdag 2019 ..... s-24

Wijzigingen adresboekje 2015 ..... o-14

Uitnodiging Toerustingsdag 2019 ..... o-16

Wijzigingen adresboekje 2015 .....n-16

Foto-impressie Toerustingsdag 2019 .....n-19

Mannenthemadagen 2020 .....d-11

Wijzigingen adresboekje 2015 .....d-13

Ds. Klok 25 jaar voorzitter d-13

BOEKBESPREKINGEN:

Brug naar Genesis, deel 5

Ds. A.T. Vergunst a-15

De stem van mijn Liefste, deel IIIA

Samuel Rutherford m/j-20

Eerlijk antwoord. Over belijdenis doen

Ds. W. Pieters j/a-19

Gegronde troost

Ds. G. de Boer j/a-20

Via Vitae

Dr. W. Balke s-21

En zij volgen het lichtend spoor

Dr. J. Kommers s-21

Verbonden. De betekenis van Gods verbond

in de Bijbel en het persoonlijke leven

Dr. M. Klaassen o-13

OVERLIJDENSBERICHTEN:

j-15, f-17, m-17, a-15, m/j-19, j/a-17, s-22, o-14,

n-17, d-13